

Ignacy Dec

"Nauka wobec religii : teoretyczne podstawy nauk o religii", Andrzej Bronk, Lublin 1996 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 5/1, 149-150

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cytowanych pisarzy kościelnych. W tle doktrynalnym umieszczone są wymogi prawa kanonicznego.

Jednolita praktyka Kościoła katolickiego została dalej zestawiona z dyscypliną obowiązującą w prawosławiu, gdzie powtórne małżeństwa posiadają wprawdzie różny status, co nie zmienia jednak faktu, że stosowana tam interpretacja jest o wiele łagodniejsza (trochę brakuje w tym rozdziale nawiązania do przynajmniej ważniejszych argumentów, choćby tylko z pozycji polemicznych, za powtórnym zawarciem związku małżeńskiego w kościołach protestanckich). Trzeci rozdział ma charakter czysto teologiczny i ogranicza się do refleksji nad małżeństwem w jego relacji do misterium Kościoła. Jeżeli więc jest ono przymierzem miłości, to także w swojej formie nie sakramentalnej ma udział w budowaniu Królestwa, choćby na zasadach podanych w *Lumen Gentium* określających przynależność do zbawczej wspólnoty innych wyznań i religii czy ludzi dobrej woli. Takie naświetlenie zagadnienia pozwala na sformułowanie pytań dotyczących relacji pomiędzy oddaniem partnerskim w małżeństwie niesakramentalnym i źródłem nadprzyrodzonej miłości ucieleśnionym w Eucharystii.

Ostatni rozdział podsumowuje dane wynikające z refleksji nad wcześniej postawionymi problemami z jednej strony, z drugiej zaś stanowi zachętę do nowych przemyśleń. Wymóg duszpasterskiego wyjścia Kościoła do zepchniętych, z własnej winy lub nie, na margines jego życia członków jest wezwaniem do nowych inicjatyw, tym bardziej że problem staje się coraz bardziej palący ze wzrastającą liczbą ludzi nim dotkniętych.

ks. Michał Chłopowiec

Andrzej Bronk, *Nauka wobec religii (teoretyczne podstawy nauk o religii)*, TNKUL, Lublin 1996, ss. 252.

W ostatnich dziesiątkach lat wzrosło ogromnie w nauce zainteresowanie religią. Rozwinęły się treściowo i zakresowo uprawiane już od dziesiątków lat dyscypliny zajmujące się religią. Pojawiły się także nowe gałęzie wiedzy o religii. Wzmogła się także refleksja nad samymi naukami o religii. Podjęli ją głównie metodologowie i filozofowie nauki. W swoich badaniach próbowali ukazywać teoretyczne podstawy nauk o religii. Wśród metodologów o takim podejściu wybija się ostatnio w Polsce ks. Andrzej Bronk, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Warto przypomnieć, że jest on uczniem zmarłego w roku 1986 ks. prof. Stanisława Kamińskiego, znakomitego metodologa, logika i filozofa, współtwórcy Lubelskiej Szkoły Filozofii Klasycznej. Jego to zresztą pamięci i ks. prof. Wilhelma Schmidta poświęcił autor sygnalizowaną tu książkę.

Praca ks. Bronka ma trochę mylący tytuł. Autor jednak wyjaśnia we Wprowadzeniu, że „tytułu książki, *Nauka wobec religii*, nie należy rozumieć – w duchu pozytywizmu – jako chęci wyłożenia złożonego problemu stosunku nauki do religii, lecz – zgodnie z podtytułem – jako namysł nad naukami religiologicznymi” (s. 9).

Jest to więc pewien rodzaj raportu o sytuacji metodologicznej współczesnych nauk o religii. Autora w książce interesuje głównie status epistemologiczny nauk o religii, tj. poznawcze możliwości, oraz status metodologiczny, tj. przedmiot, cel, metoda i struktura tychże nauk. Realizacja takiego zamierzenia sprawiła, że książka jest pełna cytatów, dokumentujących i poszerzających przypisów i not bibliograficznych.

Na zawartość książki składa się 19 jednostek tematycznych. Dziewięć pierwszych poświęcone jest ogólnej problematyce metodologicznej nauk o religii. Autor przedstawia tu następujące zagadnienia: nazewnictwo, dzieje badań nad religią, sytuacja po roku 1945, metodologiczny status nauk o religii, wielość i jedność nauk o religii, spór o przedmiot i metodę, problem definicji religii, założeniowość i obiektywność w badaniach nad religią, prawdziwość religii w świetle nauk religiológicznych. Następne dziesięć jednostek poświęca autor prezentacji poszczególnych nauk o religii: krytyki religii, teologii religii, filozofii religii, analitycznej filozofii religii łącznie z logiką i semiotyką religii, historii religii, etnologii religii z etnoreligioznawstwem, fenomenologii religii, socjologii religii, psychologii religii oraz geografii religii łącznie z ekologią religii.

Książka jest owocem przemyśleń i wykładów autora z metodologii religioznawstwa prowadzonych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jej adresatami mogą być nie tylko ci, którzy szukają informacji o naukach religiológicznych, ale przede wszystkim metodolodowie zainteresowani statusem metodologicznym tych nauk. Praca ma tę zaletę, że prezentuje zbiorcze omówienie zagadnień metodologicznych, ważnych dla wszystkich współczesnych nauk o religii. Dziś, w dobie wybiórczej, wąskiej specjalizacji w naukach religiológicznych, praca tego typu może okazać się bardzo potrzebna i usłużna. Należą się jej autorowi słowa głębokiego uznania i serdecznej wdzięczności. Książka powinna trafić nie tylko do bibliotek teologicznych w naszym kraju, ale także winna ubogacić księgozbiory prywatne miłośników teologii i nauk religiológicznych.

ks. Ignacy Dec

Ks. Bogusław D r o ż d ż, *Wychowawcza funkcja Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym. Studium pastoralne*, Legnica 1997, ss. 198.

Od czasu Soboru Watykańskiego II coraz więcej mówi się i pisze w kręgach katolickich o misji Kościoła we współczesnym pluralistycznym świecie. Sobór wypracował nie tylko pogłębione rozumienie Kościoła, ujmowanego samego w sobie, ale określił także jego stosunek do świata. Ukazał świat jako miejsce posłannictwa Kościoła, jako adresata jego zbawczej misji, mając zarazem na względzie ogromne przemiany i przeobrażenia jakie w nim dzisiaj zachodzą.

W epoce posoborowej w literaturze teologicznej pojawiło się już stosunkowo dużo prac ukazujących główne sektory, pola, dla działania Kościoła w świecie. Wskazywano również w różnych dokumentach Kościoła jak i w publikacjach